

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 651/2021-51

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku a sudcov Roberta Šorla a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], zastúpeného JUDr. Milan Ficek, advokát s. r. o., Žilinská 14, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Pezinok v konaní vedenom pod sp. zn. 6C/32/2010 a proti postupu Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 14Co/225/2019 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Pezinok v konaní vedenom pod sp. zn. 6C/32/2010 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 14Co/225/2019 (pôvodne pod sp. zn. 14Co/128/2017 a sp. zn. 14Co/196/2017) **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
3. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie **1 500 eur**, ktoré **j e** Okresný súd Pezinok **p o v i n n ý** vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia, a finančné zadosťučinenie **1 500 eur**, ktoré **j e** Krajský súd v Bratislave **p o v i n n ý** vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Pezinok a Krajský súd v Bratislave **s ú p o v i n n é** spoločne a nerozdielne nahradiť sťažovateľovi trovy konania **460,90 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručanou ústavnému súdu 10. novembra 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Pezinok (ďalej len „okresný súd“) a postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaniach uvedených v záhlaví tohto uznesenia (ďalej spolu aj „napadnuté konania“). Sťažovateľ navrhuje okresnému súdu prikázať konať v konaní vedenom pod sp. zn. 6C/32/2010 bez zbytočných prietáhov. Zároveň požaduje priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 2 000 eur voči okresnému súdu, v sume 4 000 eur proti krajskému súdu, ako aj náhrady trov konania.

2. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 651/2021-19 z 30. novembra 2021 ústavnú sťažnosť sťažovateľa prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu.

3. Z ústavnej sťažnosti, jej príloh a pripojeného spisu okresného súdu sp. zn. 6C/32/2010 vyplýva nasledovný stav vecí:

4. Žalobkyňa (██████████) sa žalobou z 15. februára 2010 voči sťažovateľovi ako žalovanému domáha zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnostiam (pozemky a rodinný dom v katastrálnom území Pezinok). Konanie je na okresnom súde vedené pod sp. zn. 6C/32/2010.

5. V priebehu konania okresný súd nariadil pojednávania na 3. máj 2012, 15. október 2012 a 2. december 2013. Uznesením z 18. marca 2014 okresný súd do konania pribral znalca na účel určenia všeobecnej hodnoty nehnuteľností. Po predložení znaleckého posudku znalcom okresný súd nariadil pojednávania na 17. september 2015 (odročené z dôvodu práceneschopnosti sťažovateľa), 3. december 2015 (odročené z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne), 21. apríl 2016 (odročené z dôvodu kolízie pojednávania právneho zástupcu sťažovateľa) a 7. jún 2016. Na pojednávaní 13. septembra 2016 okresný súd vyhlásil rozsudok, ktorým zrušil podielové spoluvlastníctvo žalobkyne a sťažovateľa, nehnuteľnosti prikázal do výlučného vlastníctva žalobkyne a zaviazal ju zaplatiť sťažovateľovi na vyrovnanie spoluvlastníckeho podielu sumu 45 800 eur. Proti rozsudku podal odvolanie sťažovateľ, ktorý žiadal o vyporiadanie spoluvlastníctva reálnym rozdelením nehnuteľností.

6. Okresný súd 19. júna 2017 predložil spis krajskému súdu na účel rozhodnutia o odvolaní proti rozsudku okresného súdu z 13. septembra 2016. Krajský súd 4. augusta 2017 vec vrátil okresnému súdu bez rozhodnutia o odvolaní z dôvodu nedoručenia odvolacej repliky sťažovateľa žalobkyni v zmysle § 374 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Okresný súd po doručení odvolacej repliky žalovaného žalobkyni opätovne predložil spis krajskému súdu 26. septembra 2017. Krajský súd 20. septembra 2019 vec vrátil okresnému súdu bez rozhodnutia o odvolaní z dôvodu nedoručenia odvolacej repliky sťažovateľa žalobkyni v zmysle § 374 ods. 2 CSP. Okresný súd vec opätovne predložil krajskému súdu 3. októbra 2019. Krajský súd uznesením z 21. júla 2020 (ďalej len „uznesenie krajského súdu“) zrušil rozsudok okresného súdu a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Spis bol okresnému súdu doručený 3. augusta 2020.

7. Po zrušení rozsudku okresného súdu krajským súdom okresný súd vo veci nariadil pojednávania na 3. november 2020 a 9. február 2021 (obe pojednávania zrušené kvôli opatreniam v súvislosti s predchádzaním šírenia ochorenia COVID-19). Uznesením z 15. apríla 2021 okresný súd, riadiac sa závermi uznesenia krajského súdu, pribral do konania znalca na účel posúdenia možnosti a predpokladov reálneho rozdelenia nehnuteľností. Súdny znalec predložil okresnému súdu znalecký posudok 17. júna 2021. Okresný súd nariadil pojednávanie na 7. október 2021, na nasledujúcom pojednávaní konanom 20. januára 2022 rozhodol rozsudkom vo veci tak, že podielové spoluvlastníctvo žalobkyne a sťažovateľa zrušil a vyporiadal ho reálnym rozdelením nehnuteľností v zmysle znaleckého posudku.

II.

Argumentácia sťažovateľa

8. Sťažovateľ v sťažnosti argumentuje, že k namietanému porušeniu jeho označených práv malo dôjsť nečinnosťou, neefektívnou činnosťou okresného súdu a krajského súdu v napadnutých konaniach. Sťažovateľ v napadnutých konaniach vystupuje v procesnom postavení žalovaného. Konanie bolo na okresnom súde začaté na základe žaloby podanej 15. februára 2010, ktorou sa žalobkyňa domáha zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva voči sťažovateľovi. Okresný súd sťažovateľovi žalobu doručoval až 3 mesiace (29. júna 2011) po vydaní uznesenia, ktorým zrušil uznesenie o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku. Prvé pojednávanie vo veci bolo okresným súdom nariadené na 3. máj 2012, teda po viac ako dvoch rokoch od začatia konania. Okresný súd disponoval nástrojmi na to, aby konanie urýchlil, tieto však nevyužil. Okresný súd vo veci meritórne rozhodol až 13. septembra 2016, teda po viac ako 6 a pol roku od začatia konania. Proti rozsudku okresného súdu podal sťažovateľ odvolanie. Spis bol 12. júna 2017 okresným súdom predložený krajskému súdu ako súdu odvolaciemu, pričom krajský súd 4. augusta 2017 vrátil spis okresnému súdu ako predčasne predložený bez rozhodnutia vo veci (z dôvodu nedoručenia odvolacej repliky sťažovateľa žalobkyni). Po odstránení vytýkanej procesnej vady okresný súd 26. septembra 2017 spis opätovne predložil krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní. Krajský súd

16. septembra 2019 spis opätovne vrátil okresnému súdu bez rozhodnutia vo veci (z dôvodu nedoručenia vyjadrenia sťažovateľa zo 17. februára 2017 žalobkyňi). Krajský súd o odvolaní z októbra 2016 rozhodol až 21. júla 2020 uznesením, ktorým napadnutý rozsudok okresného súdu v časti zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie. Krajský súd sa dopustil výrazných prietáhov v konaní, keď dva roky o odvolaní nekonal napriek tomu, že okresný súd svoje pochybenia v krátkej lehote odstránil a spis mu predložil. Konanie o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva medzi žalobkyňou a sťažovateľom trvá už skoro 12 rokov a stále nie je vo veci právoplatne rozhodnuté. Predseda okresného súdu sťažnosť sťažovateľa na prietahy v konaní vyhodnotil ako čiastočne dôvodnú. Čo sa týka konania pred krajským súdom ako súdom odvolacím, nedôvodné prietahy spôsobil jedine krajský súd. V konaní pred okresným súdom do určitej miery zapríčinil dĺžku konania aj samotný sťažovateľ, avšak nie v celom rozsahu. Na účel kompenzácie stresu, neistoty a obavy, ktoré sťažovateľ musí dosiahť v súvislosti s nedôvodne dlhým a naďalej právoplatne neskončeným súdnym konaním prežívať, berúc do úvahy charakter konania a všetky okolnosti daného prípadu, sťažovateľ požaduje priznanie finančného zadosťučinenia, a to vo vzťahu k okresnému súdu v sume 2 000 eur a vo vzťahu ku krajskému súdu vo výške 4 000 eur.

III.

Vyjadrenie okresného súdu, krajského súdu a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

9. Okresný súd vo vyjadrení k sťažnosti uviedol chronologický prehľad úkonov okresného súdu vykonaných v napadnutom konaní. Konštatoval, že predmet konania je vec patriaca do štandardnej agendy všeobecných súdov, je priemerne skutkovo a právne zložitá. Strany sporu počas konania niekoľkokrát navrhli odročenie pojednávania z dôvodu prebiehajúcich mimosúdnych rokovaní, čo prispelo k prietahom v súdnom konaní. Zmena zákonného sudcu neprispela k plynulému a efektívnemu konaniu. Po zmene zákonného sudcu v období rokov 2020 – 2022 došlo z dôvodu opatrení v súvislosti so šírením choroby COVID-19 k opätovnému zrušeniu nariadených pojednávania. Dôvodnosť sťažnosti okresný súd ponecháva na úvahu ústavného súdu.

10. Okresný súd zároveň netrvá na ústnom pojednávaní o prijatej ústavnej sťažnosti.

11. K veci sa vyjadrila aj zákonná sudkyňa [REDAKOVANÉ] (vo vzťahu k napadnutému konaniu pred okresným súdom v období od 1. júna 2020, kedy jej vec bola pridelená), ktorá uviedla, že napriek pokynu krajského súdu ustanoviť vo veci znalca na posúdenie možnosti reálneho rozdelenia nehnuteľností, 18. augusta 2020 nariadila termín pojednávania na 3. november 2020, pretože po zmene zákonného sudcu považovala za potrebné zistiť postoj strán sporu k možnosti ukončiť spor mimosúdnou dohodou alebo zmiernom. Pojednávania nariadené na 3. november 2020 a 9. február 2021 boli zrušené v dôsledku pandemickej situácie v súvislosti s ochorením COVID-19. Podaním z 30. januára 2021 a 4. februára 2021 právni zástupcovia strán sporu oznámili súdu skutočnosti, na základe ktorých bola zrejmá nemožnosť uzatvorenia

mimosúdnej dohody, resp. zmiery pre odlišný postoj strán sporu k veci. Následne okresný súd uskutočňoval úkony v súvislosti so znaleckým dokazovaním týkajúcim sa posúdenia reálneho rozdelenia nehnuteľností (preddavky na znalecké dokazovanie, nariadenie znaleckého dokazovania, doručovanie znaleckého posudku stranám sporu a umožnenie im vyjadriť sa k znaleckému posudku). Po zhrnutí úkonov súdu v období po 1. júni 2020 je zákonná sudkyňa názoru, že k priesťahom v konaní zo strany okresného súdu nedošlo, keď dve pojednávania boli zrušené z objektívnych príčin (opatrenia proti šíreniu ochorenia COVID-19) a ihneď po zistení negatívnych postojov strán sporu k možnosti zmierného vyriešenia sporu okresný súd vykonal všetky potrebné kroky smerujúce k vypracovaniu znaleckého posudku a následne nariadil termín pojednávania. Keďže na pojednávaní 7. októbra 2021 boli uvedené úplne nové skutočnosti a navrhnuté vykonanie ďalších dôkazov, súd pojednávanie odročil pre účely vyhodnotenia týchto nových skutočností a zváženia návrhov na vykonanie dôkazov.

III.2. Vyjadrenie krajského súdu:

12. Krajský súd vo vyjadrení k sťažnosti uviedol, že spis vo veci sp. zn. 14Co/225/2019 bol (opätovne) predložený krajskému súdu na rozhodnutie o podanom odvolaní 3. októbra 2019. Vo veci bolo rozhodnuté 21. júla 2020, teda po 9 mesiacoch. Na strane sťažovateľa tak nemohlo dôjsť k porušeniu jeho označených práv. Krajský súd poukázal tiež na personálne okolnosti v senáte 14Co a zaťaženosť daného senátu. Čo sa týka časových úsekov uvedených v ústavnej sťažnosti, resp. zdôraznenia priesťahov krajského súdu v období 09/2017 až 09/2019, tieto krajský súd nepovažuje „vo vzťahu k predmetnej ústavnej žiadosti (zo dňa 10.11.2021) za relevantné, nakoľko ústavnou sťažnosťou sa má odstrániť stav právnej neistoty k prebiehajúcemu súdnemu konaniu a nie ku konaniu, ktoré je na súde skončené, dokonca upriamovať ňou pozornosť na konanie, ktoré na súde prebiehalo v roku 2017 až 2019, a ku dňu podania tejto sťažnosti je takmer dva a pol roka skončené“.

13. Krajský súd zároveň uviedol, že netrvá na ústnom pojednávaní o prijatej ústavnej sťažnosti.

III.3. Replika sťažovateľa:

14. Sťažovateľ vo svojej replike k vyjadreniu okresného súdu uviedol, že skutočnosť, že strany konania žiadali o odročenie pojednávania pre účely rokovaní, nemôže byť braná na ťarchu strán sporu. Okresný súd si mal trvanie týchto rokovaní, ako aj celkovo dĺžku konania „ustrážiť“. Rovnako okolnosť, že v konaní došlo k zmene zákonného sudcu, nemôže byť na ťarchu strán sporu. Sťažovateľ opätovne poukázal na skutočnosť, že prvé pojednávanie vo veci bolo nariadené na 3. máj 2012, teda až po viac ako dvoch rokoch od začatia konania, konanie trvá celkovo viac ako 10 rokov. Spor nebol právne či skutkovo náročný. Napadnuté konanie síce bolo ukončené meritórnym rozhodnutím, avšak nie právoplatne, právna neistota dosiaľ odstránená nebola.

15. Vo vzťahu k vyjadreniu krajského súdu sťažovateľ konštatoval, že krajský súd síce tvrdí, že vec mu na rozhodnutie bola predložená až 3. októbra 2019, nijako však nezodpovedá otázku,

čo sa dialo so súdnym spisom po podaní odvolania z 10. novembra 2016 a po odstránení vytýkaných nedostatkov okresným súdom, t. j. po 26. septembri 2017, keď okresný súd predložil spis opätovne krajskému súdu na rozhodnutie. Krajský súd nijako neozrejml, prečo bol spis opätovne vrátený na okresný súd až 20. septembra 2019, a to z obdobného dôvodu ako v roku 2017. Z chronologického prehľadu úkonov predloženého okresným súdom vyplýva, že vec na krajskom súde „stála“ dva roky bez toho, aby bola čo najskôr s vytýkanými nedostatkami postúpená znovu okresnému súdu. Konanie o ústavnej sťažnosti bolo začaté v čase, keď konanie vo veci sťažovateľa nebolo na okresnom súde právoplatne skončené, stav právnej neistoty teda trval.

16. Sťažovateľ zároveň vyjadril súhlas s upustením od ústneho pojednávania o ústavnej sťažnosti.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

IV.1. K ústavnej sťažnosti sťažovateľa všeobecne:

17. Podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd upustil od ústneho pojednávania o prijatej ústavnej sťažnosti, pretože na základe podaní účastníkov a obsahu pripojeného spisu okresného súdu je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

18. Podstata námietok sťažovateľa v súvislosti s namietaným porušením jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je založená na tvrdení o nečinnosti, neefektívnej činnosti okresného a krajského súdu.

19. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikáтуру Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv neexistuje zásadnejšia odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98).

20. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a tiež práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikáтуры, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 365/04).

21. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre s'ťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02).

22. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

23. Povinnosť súdu a sudcu konať bez priet'ahov je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným priet'ahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

24. Ústavný súd tiež pripomína, že nielen nečinnosť, ale aj nesústredená a neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa s'ťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (napr. I. ÚS 376/06, III. ÚS 90/07, III. ÚS 109/07).

IV.2. K namietanému porušeniu označených práv postupom okresného súdu:

25. Ústavný súd konštatuje, že pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitost' veci, napadnuté konanie predstavuje civilné sporové konanie, žalobkyňa sa domáha zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnostiam, pričom takýto druh sporov patrí do bežnej agendy všeobecných súdov. Vec nie je po právnej stránke zložitá. Pokiaľ ide o skutkovú stránku, v konaní vznikla potreba vykonania znaleckého dokazovania vo vzťahu k určeniu všeobecnej hodnoty nehnuteľností a posúdeniu možnosti a predpokladov reálneho rozdelenia nehnuteľností, čo prirodzene malo vplyv aj na dĺžku konania. Samotný okresný súd vo vyjadrení k ústavnej s'ťažnosti vec vyhodnotil po právnej a skutkovej stránke ako priemerne zložitú.

26. Ústavný súd posudzuje pri ústavných s'ťažnostiach na priet'ahy v konaní aj význam konania pre s'ťažovateľa. Podľa názoru ústavného súdu predmet sporu (zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnostiam), aj keď je pre samotného s'ťažovateľa nepochybne dôležitý (s'ťažovateľ v rodinnom dome, ktorý je predmetom sporu, býva), nepatrí do kategórie tzv. citlivých konaní, ktoré by si vyžadovali zo strany konajúceho súdu osobitný prístup (ako to je napríklad v prípade pracovnoprávných sporov alebo v konaniach vo veci starostlivosti o maloletých).

27. Pri hodnotení podľa kritéria – správania s'ťažovateľa v napadnutom konaní, ústavný súd uvádza, že okresný súd nevykonával procesné úkony od 15. októbra 2012 do 16. apríla 2013 z dôvodu, že na pojednávaní konanom 15. októbra 2012 obe sporové strany navrhli odročiť pojednávanie

o 6 mesiacov na účel dosiahnutia mimosúdnej dohody. Ďalej ústavný súd zistil, že pojednávania nariadené na 17. september 2015 a 21. apríl 2016 boli odročené z dôvodov na strane sťažovateľa (práceschopnosť sťažovateľa, kolízia pojednávania právneho zástupcu sťažovateľa). Okrem toho sťažovateľ v júni 2016 zmenil názor na želaný spôsob vyporiadania spoluvlastníctva, už nesúhlasil s vyporiadanim podielového spoluvlastníctva prikázaním nehnuteľností do výlučného vlastníctva jednej zo sporových strán, ale navrhol reálne rozdelenie nehnuteľností, a teda aj doplnenie znaleckého dokazovania. Ústavný súd vzhľadom na uvedené konštatuje, že k predĺženiu napadnutého konania prispel aj samotný sťažovateľ.

28. Pokiaľ ide o samotný postup okresného súdu, tento je postihnutý opakovanou nečinnosťou, resp. neefektívnou činnosťou. Okresný súd doručoval sťažovateľovi žalobu 29. júna 2011, t. j. 3 mesiace po vydaní uznesenia, ktorým zrušil uznesenie o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku (21. marca 2011). Okresný súd viackrát v priebehu konania nariadil pojednávanie so značným časovým odstupom od posledného úkonu (vyjadrenie žalobkyne z 24. októbra 2011 – pojednávanie nariadené na 3. máj 2012, podanie žalobkyne zo 16. apríla 2013 – pojednávanie nariadené na 2. december 2013, uznesenie o priznaní znaleckého zo 4. marca 2015 – pojednávanie nariadené na 17. september 2015). Neefektívnosť v činnosti okresného súdu možno badať po podaní odvolania sťažovateľom proti rozsudku okresného súdu z 13. septembra 2016, keď okresný súd nepostupoval v súlade s § 374 ods. 2 CSP, pretože pred predložením veci krajskému súdu odvoláciu repliku sťažovateľa zo 17. februára 2017 nedoručil žalobkyni (z tohto dôvodu krajský súd 4. augusta 2017 vrátil vec okresnému súdu bez rozhodnutia o odvolaní). Neefektívnosť postupu okresného súdu sa napokon prejavila aj v zrušení rozsudku okresného súdu z 13. septembra 2016 krajským súdom, ktorý konštatoval, že okresný súd postupoval nesprávne, ak v priebehu prvoinštančného konania nevykonal navrhované dokazovanie znalcom, ktorý by zodpovedal otázku, či je predmetné nehnuteľnosti možné reálne deliť.

29. Ústavný súd konštatuje, že napadnuté konanie pred okresným súdom prebieha viac ako 9 rokov (od 15. februára 2010 do 26. septembra 2017 a následne po vrátení veci z krajského súdu od 3. augusta 2020 do 20. januára 2022, keď bol vyhlásený v poradí druhý rozsudok okresného súdu), čo aj pri zohľadnení okolností, že do istej miery sa na predĺžení konania podieľal samotný sťažovateľ a na dĺžku konania mala v rokoch 2020 a 2021 nepriaznivý vplyv celospoločenská situácia v súvislosti s ochorením COVID-19 (zrušenie pojednávania nariadených na 3. november 2020, 9. február 2021), predstavuje neúmerne dlhú dobu, keď napadnuté konanie nemožno označiť po právnej ani skutkovej stránke ako komplikované. Ústavný súd preto dospel k záveru, že napadnuté konanie je poznačené zbytočnými priet'ahmi zapríčinenými okresným súdom v intenzite dosahujúcej ústavnoprávnu relevanciu.

30. K poukazu okresného súdu na zmenu zákonného sudcu v priebehu konania ústavný súd odkazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej organizačné, personálne či technické problémy všeobecných súdov nemôžu byť na úkor práv účastníkov konania, nezbavujú štát zodpovednosti za priet'ahy v súdnom konaní, v dôsledku čoho takéto argumenty neobstoja (napr. III. ÚS 17/02).

31. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd vyslovil porušenie označených práv sťažovateľa postupom okresného súdu v napadnutom konaní (bod 1 výroku nálezu).

IV.3. K namietanému porušeniu označených práv postupom krajského súdu:

32. Ak v troch konaniach (formálne označených inými spisovými značkami) ide o rozhodovanie o stále tom istom odvolaní sťažovateľa proti tomu istému rozsudku, je, vychádzajúc z ústavným súdom konštantne presadzovanej materiálnej ochrany ústavnosti, nutné hodnotiť tieto (formálne) viaceré konania materiálne ako to isté konanie, pričom aj ESLP posudzuje konanie ako jeden celok, a prístup, pri ktorom sa neposudzuje konanie ako jeden celok, resp. sa neposudzuje celková dĺžka konania, považuje ESLP za príliš formalistický, ktorý nie je v súlade so zárukami čl. 6 ods. 1 dohovoru (porov. III. ÚS 694/2016, č. 22/2017 ZNaU).

33. Ústavný súd uvádza, že vec sťažovateľa pri jej prvotnom predložení krajskému súdu okresným súdom (19. júna 2017) bola pôvodne vedená pod spisovou značkou 14Co/128/2017, následne už v konaní vedenom pod sp. zn. 14Co/225/2019 však išlo naďalej o rozhodovanie o tom istom odvolaní sťažovateľa proti tomu istému rozsudku okresného súdu z 13. septembra 2016, ako to bolo v konaní pôvodne vedenom pod sp. zn. 14Co/128/2017 a následne pod sp. zn. 14Co/196/2017. Konanie sp. zn. 14Co/225/2019 teda predstavovalo pokračovanie v tom istom odvolacom konaní, len pôvodne formálne vedenom pod inou spisovou značkou, a preto aj pri posudzovaní dôvodnosti ústavnej sťažnosti je na tieto konania pred krajským súdom potrebné nazerať ako na jeden celok.

34. K posúdeniu kritéria právnej a faktickej zložitosti veci, významu konania pre sťažovateľa ústavný súd v plnom rozsahu poukazuje na bod 21 a 22 odôvodnenia tohto nálezu.

35. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľa v napadnutom konaní, ústavný súd nezistil takú okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jeho ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v napadnutom konaní k zbytočným priet'ahom.

36. Ústavný súd v postupe krajského súdu zistil nečinnosť aj neefektívnu činnosť, keď krajský súd po tom, keď 4. augusta 2017 vrátil vec okresnému súdu z dôvodu, že okresný súd nepostupoval podľa § 374 ods. 2 CSP (odvoláciu repliku sťažovateľa nedoručil žalobkyni), po odstránení predmetného nedostatku okresným súdom a následnom predložení veci krajskému súdu 26. septembra 2017, krajský súd 20. septembra 2019 (teda dva roky po predložení veci okresným súdom) opätovne vrátil vec okresnému súdu bez rozhodnutia o odvolaní, vytykajúc mu tú istú (už medzičasom odstránenú) vadu v zmysle § 374 ods. 2 CSP. Krajský súd napokon rozsudok okresného súdu z 13. septembra 2016 zrušil uznesením z 21. júla 2020, teda po 2 rokoch a 10 mesiacoch od predloženia mu veci okresným súdom (už po odstránení vady týkajúcej sa postupu podľa § 374 ods. 2 CSP).

37. V čase podania ústavnej sťažnosti sa vec sťažovateľa síce už nenachádzala na krajskom súde, vec však nie je právoplatne skončená, pričom, vychádzajúc z judikatúry ESLP, konanie je potrebné posudzovať ako celok.

38. K poukazu krajského soudu na jeho zatáženost' z hlediska množství pojednávané agendy ústavný soud odkazuje na svou ustálenou judikaturu, podle které organizační, personální či technické problémy všeobecných soudů nemohou být na úkor práv účastníků konání, nezabývají stát zodpovědnosti za přetáhy v soudním konání, v důsledku čehož takové argumenty neobstojí (např. III. ÚS 17/02).

39. Zohledňací nečinnost', neefektivní činnost' krajského soudu, dospěl ústavný soud k závěru, že napadnuté konání je poznačeno zbytečnými přetáhy způsobenými krajským soudem v intenzitě dosahující ústavnoprávní relevanci. Vycházející z uvedeného, ústavný soud vyslovil porušení označených práv stěžovatele postupem krajského soudu v napadnutém konání (bod 2 výroku nálezu).

IV.4. Prikázanie vo veci konať a priznanie primeraného finančného zadost'učinenia:

40. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal.

41. Vzhľadom na to, že v čase konania a rozhodovania ústavného súdu bolo napadnuté konanie na okresnom súde dosiaľ neprávoplatne skončené vyhlásením rozsudku vo veci, neprichádzalo do úvahy v okolnostiach danej veci rozhodnutie podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde, t. j. prikázať okresnému súdu konať vo veci.

42. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

43. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'učinenia, v ústavnej sťažnosti uvedie rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

44. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiadal o priznanie finančného zadost'učinenia vo vzťahu k okresnému súdu vo výške 2 000 eur a vo vzťahu ku krajskému súdu vo výške 4 000 eur. Uviedol, že v danom prípade ide o majetkovoprávny spor, v ktorom sa so žalobkyňou nebolo možné mimosúdne dohodnúť. Z tohto dôvodu strany sporu oprávnene očakávali, že ich spor rozhodne súd, avšak v primeranej lehote. Sťažovateľ v súvislosti s nedôvodne dlhým a naďalej právoplatne neskončeným súdnym konaním prežíva stres, neistotu a obavy. Vzhľadom na dĺžku konania vedeného okresným a krajským súdom, ako aj na ich nečinnosť, berúc do úvahy charakter konania a všetky okolnosti daného prípadu, považuje požadovanú sumu finančného zadost'učinenia za primeranú.

45. Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie

vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

46. Berúc do úvahy konštatované zbytočné prietahy spôsobené okresným súdom a krajským súdom, celkovú doterajšiu dĺžku napadnutého konania, predmet a charakter napadnutého konania, správanie sťažovateľa, ako aj ďalšie konkrétne okolnosti prípadu, ústavný súd považoval priznanie sumy 1 500 eur pre sťažovateľa vo vzťahu k okresnému súdu a 1 500 eur vo vzťahu ku krajskému súdu za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde (bod 3 výroku nálezu).

47. Ústavný súd nevyhovел časti sťažnosti, v ktorej sťažovateľ žiadal priznať finančné zadosťučinenie nad ústavným súdom priznanú sumu (bod 5 výroku nálezu).

V.

Trovy konania

48. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej výške 460,90 eur (bod 4 výroku nálezu).

49. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) [§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c), § 16 ods. 3, § 18 ods. 3]. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2021 je 181,17 eur a hodnota režijného paušálu je 10,87 eur. Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2021 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti ústavnému súdu). Keďže právny zástupca je platiteľom dane z pridanej hodnoty, zvyšuje sa jeho odmena podľa § 18 ods. 3 vyhlášky o 20 % DPH, čo v predmetnom prípade predstavuje 76,82 eur. Náhradu za úkony právnej služby – repliky doručené ústavnému súdu 27. januára 2022 a 24. februára 2022, ústavný súd sťažovateľovi nepriznal, pretože ich obsah nepovažoval za taký, ktorý by prispel k bližšiemu objasneniu posudzovanej veci, predmetné podania neobsahovali také skutočnosti, ktoré by neboli ústavnému súdu známe už z ústavnej sťažnosti a pripojeného spisu okresného súdu.

50. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia sú okresný súd a krajský súd povinné spoločne a nerozdielne uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. marca 2022

Peter Straka
predseda senátu